

6. **Єврасва С. В.** Релігійні концепти як відображення російської наївної та індивідуальної картин світу (на матеріалі російських прислів'їв та поезії О. Блока) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.02 «Російська мова» / С. В. Єврасва. – Д., 2010. – 20 с.
7. **Левандовская О. В.** Евангельская символика в поэме А. Блока «Двенадцать» [Электронный ресурс] / О. В. Левандовская. – Режим доступа : <http://festival.1september.ru/articles/213117/>
8. **Орлов В. Н.** Гамаюн: Жизнь Александра Блока / В. Н. Орлов. – К. : Мыстэцтво, 1989. – 626 с.
9. **Розанов В.** Метафизика христианства / Василий Розанов. – М. : ООО «Издательство АСТ», 2000. – 864 с.
10. **Эткинд А.** Розанов [Электронный ресурс] / Александр Эткинд // Хлыст (Секты, литература и революция) – М. : Новое литературное обозрение, 1998. – С. 179–190. – Режим доступа : <http://users.kaluga.ru/kosmorama/whip2.html>

Надійшла до редколегії 15.05.11

УДК 811.161.2'38

Г. П. Євсєєва, В. С. Єгорова

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури (м. Дніпропетровськ)

ДО ПИТАНЬ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ В ЗМІ (на прикладі видань Дніпропетровщини)

Розглянуто питання культури мовлення в засобах масової інформації, наведено приклади вживання русизмів, американізмів, жаргонізмів, розмовних слів у текстах дніпропетровських газет.

Ключові слова: культура, мовлення, засоби масової інформації, суржик, запозичення, жаргонізми, розмовні слова.

Рассмотрены вопросы культуры речи в средствах массовой информации, приведены примеры употребления русизмов, американизмов, жаргонизмов, разговорных слов в текстах днепропетровских газет.

Ключевые слова: культура речи, средства массовой информации, суржик, заимствованные слова, жаргонизмы, разговорные слова.

In the article the problems of the culture of the speech in mass media are considered, the examples of the usage of mixed Ukrainian and Russian, of mixed Ukrainian and American English, of slang and words of the common people in texts of Dnipropetrovsk newspapers are given.

Keywords: the culture of language, mass media, surzhyk, borrowing, slang, words of the common people.

Засоби масової інформації (ЗМІ) є одним із елементів громадського життя, який активно реагує на суспільні процеси, віддзеркалює їх, впливає на свідомість людей. Здатність швидко й майже повністю охоплювати найширші аудиторії дає їм змогу формувати суспільну думку, визначати духовні цінності. Ось чому мова ЗМІ, зокрема газет, важлива й актуальна проблема постійних наукових досліджень.

Часто саме газета стає мовним взірцем для своїх читачів. Одним із найвищих мовних авторитетів для сучасного українця є засоби масової інформації, зокрема газети і журнали. З огляду на це, підвищується відповідальність працівників друкованого видання за мовне оформлення газетних матеріалів, через які читач вдосконалює не лише свої орфографічні та синтаксичні навички, а й підвищує культуру мовлення. Тому ЗМІ повинні відігравати дедалі більшу роль у розвитку лі-

тературної мови, у збагаченні її словника. Тобто мова газет має бути нормативною, літературною, стилістично виваженою.

Особливості газетної мови, у тому числі й культуру мови преси, розглядали провідні українські дослідники, зокрема мовознавці: М. Жовтобрюх, О. Пономарів, О. Сербенська, Л. Масенко, А. Васильєва, Н. Линник, М. Ковальчук, Н. Голікова та інші.

Мета цього дослідження – проаналізувати особливості мови преси, звернути увагу на культуру мови газет Дніпропетровщини.

Культура мови – це дотримання ustalених мовних норм усної і писемної літературної мови. Головним завданням культури мови є виховання навичок літературного спілкування, засвоєння літературних норм слововживання, граматичного оформлення мови, у вимові та наголошуванні, неприйняття спотвореної мови або суржику.

В останні роки з'явилися нові спроби теоретичних досліджень суржику в статтях Т. Кузнєцової, В. Радчука, О. Рудої, О. Сербенської, М. Феллера, М. Флаєра, О. Шарварка та інших. Слушною є думка О. Сербенської, яка пише: «Сьогодні слово “суржик” почали вживати і в широкому розумінні – як назву zdeградованого, убогого духовного світу людини, її відірваності від рідного, як назву для мішанини залишків давнього, батьківського із тим чужим, що нівелює особистість, національно – мовну свідомість... Скалічена мова отуплює людину, зводить її мислення до примітива. Адже мова виражає не тільки думку. Слово стимулює свідомість, підпорядковує її собі, формує. Суржик в Україні є небезпечним і шкідливим, бо паразитує на мові, що формувалась упродовж віків, загрожує змінити мову...» [1, с. 6–7].

На жаль, дуже часто наша періодика рясніє помилками різного типу, найпоширенішими з-поміж яких є суржикові покручі, тобто російські слова, вимовлені на український лад, або українські слова, оформлені по-російськи: *утюг, міроприємство, ступенька, клюква, мова йдеться* і т. п. Наведемо приклади подібного явища з деяких газет Дніпропетровщини: *Масляну настільку шанували, що придумали* (укр. – *вигадали*) *назви для кожного з її днів* (НМ, 22.02.09); *Вхід на фестиваль – безплатний* (укр. – *безкоштовний*) (З, 18.01.11); *А банк і досі прид'являє* (укр. – *висуває*) *вимоги до сплати* (укр. – *щодо сплати*) *кредиту до так званого боржника* (НМ, 19.01.11); *Результати податкових перевірок не примусять довго чекати* (укр. – *не забаряться*) (НМ, 20.02.09); *А Галина, Олександр, Параска, Павло і Надія із своїми дітьми та внуками* (укр. – *онуками*) *... тішать її серце, збираючись у цьому гостинному домі* (Вет.П, 15.01.11); *Її вислідили* (укр. – *вистежили*) *і розстріляли* (Вет.П, 15.01.11); *Тому саксаганці придумали* (укр. – *вигадали*) *замінити стару металеву трубу сучасною пластиковою...* (ВП, 18.01.11); *Тож надіємось* (укр. – *сподіваємось*) *на плідну співпрацю з нашими комунальниками* (ВП, 18.01.11); *Так історично склалося, що Правобережна Україна довгий* (укр. – *тривалий*) *час перебувала у складі Речі Посполитої...* (ВП, 18.01.11). Таких слів, що увійшли до нашої мови непроханими гостями, є багато. Ми настільки звиклися з ними, що часто й не помічаємо, як вони зриваються з уст. Правда, людина, яка стежить за своїм мовленням, за його культурою і чистотою, вживає русизмів менше, рідко хто не вживає зовсім, але більшість мовців, на жаль, не замислюється над своїм мовленням, не прислуховується до себе, внаслідок чого і виходить макаронічна мова.

Ще одним суттєвим недоліком є плутанина з відмінками, неприйняття українських закінчень: *Проблема підтоплення територій довгі роки була актуальна* (прав. – *актуальною*) *для Синельникового* (ВП, 13.01.11); *Ще в новорічні свята побували в цій школі-інтернат* (прав. – *школі-інтернаті*) *спортивного*

спрямування (З, 10.01.11); *Але криворіжцям нічого не загрожує, адже місто розташовано* (прав. – *розташоване*) *на твердому базальтовому пласті.* (З, 18.01.11); *Олександр був найстаріший* (прав. – *найстаршим*) (Вет.П, 15.01.11). *Вона додала, що тим прокурорам, які не звертають увагу* (прав. – *уваги*) *на скарги людей, проводять суперечні або протизаконні дії, загрожує покарання.* (ВП, 18.01.11).

Недосконалим є вживання кличного відмінка як ознаки української мови. Українська мова належить до тих слов'янських мов, що зберегли кличний відмінок, тоді як інші (російська, білоруська) втратили його. Важливо правильно утворювати форми кличного відмінка. Його мають усі іменники першої, другої та третьої відмін в однині. Але рідше утворюється він від іменників третьої відміни, бо це здебільшого назви предметів, понять, до яких ніхто не звертається, хоч і тут існує ця форма (переважно в поезії). Також важливо пам'ятати, що в українській мові форми звертань виражаються у кличному відмінку: *шановний Олександр Петровичу, друже Миколо, пане Максимчук.* Та, на жаль, вживання в газетних текстах кличного відмінка як ознаки української мови є недосконалим: *Прийміть же у цей ювілейний день, дорогий наш керівник* (прав. – *керівнику*), *побажання міцного здоров'я, сімейного затишку, нових професійних надбань* (З, 15.01.11).

Приєменник – це службова частина мови, яка разом з відмінковими закінченнями служить для вираження підрядних зв'язків між словами, вказуючи на відмінок іменника або займенника. Приєменники дають змогу чіткіше виражати смислові зв'язки між словами у реченні. Їх точне використання у відповідному контексті дозволяє уникнути небажаних двозначностей, особливо при перекладі українською мовою. Вживання сполучень слів з приєменниками викликає деякі труднощі і є причиною помилок у газетних текстах, спричинених незнанням значень деяких українських приєменників та наданням невластивих їм значень: *Кваліфікаційна комісія фахівців повітрянодесантної служби перевіряє знання методичних посібників та інструкцій по експлуатації* (прав. – *щодо експлуатації*) *цієї техніки, спеціального обладнання, виконання нормативів з ПДП* (НМ, 19.01.11); *У минулому році* (прав. – *торік*) *були добудовані та введені в експлуатацію об'єкти незавершеного житлового будівництва* (НМ, 19.01.11); *Нинішній рік має стати періодом активізації правозахисної діяльності по всіх* (прав. – *у всіх*) *напрямах* (З, 18.01.11); *Місце проведення фестивалю, Петриківку, обрали свідомо, адже розпис цей знають по всьому* (прав. – *у всьому*) *світі* (НМ, 02.07.10); *У цьому році* (прав. – *цього року*) *на заходи з енергозбереження у міському бюджеті передбачено 3,6 млн. гривень* (НМ, 19.01.11); *Втім, коли ми говоримо про розбіжності та особливості в українському народі* (прав. – *українського народу*), *нам не треба забувати, що всі ми поєднані одними державними цінностями і при всіх відмінностях – єдині* (ВП, 18.01.11); *Я зрозумів та відчув це ще з 1999 року* (прав. – *1999 року*), *коли розпочав свою трудову діяльність у Криворізькому районі* (З, 18.01.11); *Є немало прикладів, коли й на фермерських невеликих наділах* (прав. – *з фермерських невеликих наділів*) *господарі отримують високі врожаї* (ВП, 18.01.11); *На даний момент* (прав. – *сьогодні*) *загрози зсувів тут немає* (ВП, 13.01.11).

Трапляються помилки у слововживанні, у виборі морфологічних форм та побудові синтаксичних конструкцій. А тому іноді маємо недосконалі вислови на шпальтах місцевих газет: *Тому уклінно дякує пекарям, що усердно* (прав. – *старанно*) *потрудилися* (НМ, 17.04.09); *Також поменшало* (прав. – *стало менше*) *звертань щодо вирішення земельних питань* (ВП, 13.01.11); *Тим не менше* (прав. – *проте*), *відзначено певне збільшення фінансування окремих напрямків* (прав. – *напрямів*) (ВП, 13.01.11); *Тимофій Гордійович розповідає, що нічого спеціально* (прав. – *на-*

вмисне) не робив, аби стати довгожителем (ВП, 13.01.11); Мова йшла (прав. – ішлося) про те, як вести житлове господарство (З, 15.01.11); У коксохімічному технікумі Кривого Рогу відкрилася фотовиставка Олександра Панкова, який також співробітничав (прав. – співпрацює) із “Зорею” (З, 15.01.11); У районі Катя зайняла (прав. – посіла) перше місце (Вет.П, 15.01.11); Зокрема, йдеться про порушення питання щодо відповідності зазначених керівників займаним посадам (прав. – посадам, які обіймають) (З, 18.01.11); На ці та інші запитання, пов’язані зі здоров’ям очей (прав. – про здоров’я очей), ви зможете одержати відповіді у фахівця (З, 18.01.11); Люди задають (прав. – ставлять) питання такі, що є загальними для більшості населення (З, 18.01.11).

Неправильна побудова речень іноді призводить до спотворення змісту таких конструкцій: Після Перемоги колишній солдат працював на відновленні народного господарства в своєму селі (Вет.П, 15.01.11); У ході запеклих боїв з’єднання, у складі якого нищив фашистів командир ескадрону Костянтин Недорубов, стало гвардійським (Вет.П, 15.01.11); Якщо треба, то й трактора десь домовимось (З, 18.01.11); Сьогодні й справді нічого навіть приблизного на цей рахунок не зустрінеш (З, 18.01.11).

Однак варто зазначити, що найчастіше в газетах все ж таки використовуються правильні конструкції, адже більшість журналістів – люди освічені і працюють над вдосконаленням мовної грамотності і культури. Доказом цього можуть бути цитати з місцевих газет: Протягом минулого року вони заощадили 35 мільйонів кВт/год електроенергії (НМ, 19.01.11); Затримували учнів і в комп’ютерних клубах у навчальний час (З, 15.01.11); У Дніпродзержинську тривають роботи з благоустрою (13.01.11). Найближчим часом приберуть хащі та будівельне сміття... (ВП, 13.01.11).

Позитивним є і те, що орфографія дніпропетровських газет найменше уражена безграмотністю. Це правила, що зберігають зміст слів і дозволяють нам розуміти одне одного. Повторювані протягом тривалого часу помилки призводять до того, що слово втрачає свій звичний вигляд. Воно стає невпізнаним. А це загрожує взаємонепорозумінням між різними поколіннями, тобто розривом історії – у наших нащадків може з’явитися слово, зовні цілком відмінне від слова, яке в нас має те ж саме значення. Тож орфографічні помилки журналістів можуть бути небезпечними, бо для багатьох їхня мова залишається прикладом для наслідування. У досліджуваних газетах все ж зустрічаються орфографічні недоліки, хоч їх і небагато. Серед найчастіше повторюваних – чергування *у/в, і/ї*, вживання постфіксів *ся/сь*, написання складних слів та інші: *Нещодавно шановані гості побували у підшефних й* (прав. – *і*) *привітали їх з Днем Святого Миколая* (ВП, 13.01.11); *Ми отримаємо стратегію євро освіти* (прав. – *євроосвіти*) *для студентів...* (НМ, 10.07.09); *В* (прав. – *у*) *рамках проекту протягом останнього року відбувся візит українських партнерів до Любліна...* (НМ, 15.12.10); *Не забарилось* (прав. – *не забарилосья*) *з висновками й вибагливе журі...* (З, 15.01.11); *І суть завдань, які ставить перед нами президент* (прав. – *Президент*), *дуже проста: «Україна – для людей»* (З, 15.01.11); *Поспішайте занотовувати свідчення, адже учасників бойових дій залишилось* (прав. – *залишилося*) *вже не багато* (прав. – *небагато*); *По перше* (прав. – *по-перше*), *це свято символізує з’єднання територій, на яких проживають українці* (ВП, 18.01.11).

Іноді в газетах трапляються і стилістичні помилки. В. Костомаров пише: «Характеризуючи сьогоденний стилістичний смак, слід зазначити, що не просто насичення мови сумнівними словами і зворотами малюється його сутність, але й загальна свобода, не просто зняття заборони, але принциповий допуск будь-яких у даному випадку відповідних засобів виразу у мові газет. Іншими словами, він

(тобто смак) характеризується ставкою на змішання, суміщення, зчленування будь-яких одиниць мови, на неоднорідність мовної форми спілкування, на гетерогенність кожного окремого тексту» [2, с. 5]. Звичайно, така мішанина не сприяє підвищенню рівня національної культури. У контексті стилістики варто говорити й про таку лексику, яку більшість словників уводить до мовного обігу, проте при уважному аналізі все ж відбиває свої стилістичні недоліки. Йдеться насамперед про використання синонімів: *Наш заклад – Дніпропетровський національний університет має договори (можна – угоди) з Харківським національним університетом* (ВП, 18.01.11); *... а також практично (можна – майже) всі підприємства, які споживають воду...* (З, 18.01.11). Звичайно, іноді деякі питомо українські варіанти (*жирне масло – масне, мастке, ситне*) не є такими поширеними, проте кому ж братися за стилістичне збагачення нашої мови, як не журналістам. До стилістичних помилок газетних текстів можна долучити і тавтологію. Тавтологія – спеціальне або непередбачене повторення тих самих, спільнокоренових або близьких за значенням слів. Тавтологія як стилістичний засіб увиразнення належить до стилістики, як спосіб організації віршованого мовлення – до віршування, як прояв мовленнєвої неохайності – до культури мовлення [3, с. 670–671]. У газетах Дніпропетровська зустрічаємо невинувдане повторення тих самих і спільнокоренових слів, що збіднює лексичний склад тексту: *Ірина Кириченко і Дмитро Іванов, які гідно представили наше місто і стали чемпіонами на чемпіонаті світу з академічного веслування серед спортсменів-параолімпійців у польському місті Познань* (НМ, 11.10.09); *Перемоги та спортивні досягнення двох останніх спортсменів стали можливими завдяки копійчкій роботі з ними досвідченого фахівця... Валерія Цодікова...* (НМ, 11.10.09); *У лікарні вона провела два роки, лікарі повернули їй можливість рухатись...* (З, 18.01.11); *Якої твердості духу! Сьогодні утвердилася думка, що перед партійними керівниками всі стояли навтіяжку* (З, 18.01.11). До тавтологічних помилок належать і підрядні словосполучення, які легко віднайти у тексті значення головного і залежного слів, зміст залежного входить у семантику головного слова: *натовп швидко кинувся, вільна вакансія, захисний імунітет, моя автобіографія*. Далі зустрічаємо й такі стилістичні помилки: *Так, на січень місяць виплатні документи підготовлені з урахуванням прийнятого Закону України «Про Державний бюджет України на 2011 рік»* (З, 15.01.11); *Він наголосив, що будівництво соціального і доступного житла залишається серед пріоритетів діяльності обласної влади й у 2011-му.* (НМ, 19.01.11); *При цьому більша половина – 14,5 млн. грн. – припадає на підприємства-банкрути та неактивні підприємства* (З, 18.01.11); *Позиція моєї шановної колеги і тоді, і зараз завжди зрозуміла...* (З, 18.01.11).

Окремої уваги потребує так звана американізація мовного простору українських ЗМІ, зокрема преси. Українсько-американський суржик уже став самостійним явищем нашого інформаційного простору. Розвивається зовнішня економіка України, розширюються культурні зв'язки із країнами Заходу і, як наслідок, мова збагачує свій лексичний запас іншомовними словами. Українські ЗМІ на такі події реагують швидко. І ось уже на шпальтах газет рясніють чужі слова: *мас-медіа, тату, ріелтор, дефіле, хіт, шоу-бізнес, арт-салон* та інші. З одного боку, велика кількість запозичень свідчить про зростання числа двомовців (або багатомовців) серед українського населення. І це добре. З іншого боку, часто така двомовність (або багатомовність) є невисокою, недосконалою, що призводить до змішування мов, надання одній з них, як правило, іноземній, переваг перед першою, рідною мовою. За цих умов відбувається засмічення українського мовлення внаслідок невинувданого вживання чужоземних елементів. Саме цим можна пояснити появу в друкованих виданнях великої кількості англіцизмів, які не тільки не збагачують

нашу мову, а, навпаки, руйнують її самобутність. Наведемо кілька прикладів: *Відвідувачі виставки у книзі відгуків відзначають, що це криворізьке ноу-хау* (З, 15.01.11); *І ми, журналісти трьох редакцій, регулярно здійснювали рейди по районах, які змагалися між собою* (З, 18.01.11); *Як зазначив міський голова Юрій Вілкул, бігборди, виготовлені з металевого прокату, мають незадовільні естетичні показники* (ВП, 18.01.11). Англійські запозичення часто є незрозумілими для простого читача. Кількість англіцизмів в одній фразі часом сягає такого числа, що людина уже нездатна сприймати інформацію: *Генеральний директор холдингової, консалтингової чи трастової компанії організовує тренінгові курси, наділяє бізнес-планами, складає лістинг котирувань відповідно до маржі, встановленої Нацбанком, укладає ф'ючерсні контракти, які набувають сили при в'їзді до офшорних зон* (НМ, 17.04.09).

У текстах ЗМІ серед запозичень переважають, як зазначалося, слова англійського походження. Менший відсоток становлять запозичення з французької, німецької та інших мов. Наприклад: *Так відбулося моє знайомство з душевною, простою, відповідальною і зовсім незаангажованою жінкою з чудовим російським ім'ям Анастасія* (З, 18.01.11); *Коли ми, заінтриговані обіцяним, прибули до Свято-Миколаївського собору в Синельникове, мені пригадалася розповідь матері про прадіда Марка* (НМ, 17.04.09); *...Намагалися спалити фасрами не лише володіння Гріна, а й самого рудоволосого воротаря збірної Англії* (НМ, 11.10.09).

Іноді людям, які вже звикли до запозичених слів, здається, що неможливо дібрати українських відповідників. Але це не так. Скажімо, популярне слово *консалтинг* має в українській мові сім відповідників (деякі з них – синоніми): *порадництво, дорадець, порадник, радний, дорадчий, порадний, порадчий* [5, с. 4].

Зрозуміло, що будь-який суржик, чи українсько-англійський, чи українсько-російський, не може претендувати на статус норми, оскільки руйнує системи обох контактуючих мов. Особливо потерпає мова-сприймач, українська, бо їй нав'язується нездатність обходитися власними виражальними засобами. Спостерігаємо тенденцію до надання переваг англійській мові у контактах з українською, а це негативно впливає на мовну свідомість українців. Тож можна порадити журналістам, редакторам, усім, хто причетний до ЗМІ, впроваджувати українські слова замість іноземних скрізь, де вони можуть задовольнити потреби спілкування.

Характерним для газетної мови на сучасному етапі є тяжіння до розмовних і просторічних елементів, а також до використання жаргонізмів. Прокрадаючись через ЗМІ в систему мови, такі мовні засоби з часом можуть стати приналежністю літературного стандарту. Так, наприклад, ми спостерігаємо помітний вплив соціальних жаргонів (молодіжного сленгу та кримінального аргю) на сучасну мову преси. Автори досить вільно вводять у свої тексти арготизми та сленг і таким чином пропагують жаргонне мовлення. На жаль, ненормативна лексика стає нормою не тільки усно-розмовної мови, але й поширюється на мову преси. Помилковою є думка журналістів про те, що необхідно писати мовою, якою люди спілкуються щодня в побуті. Тому і дозволяють вживання у газетних публікаціях розмовних та жаргонних слів. І забувають, що ЗМІ повинні нести в народ культуру мовлення, а не розмовляти зниженою мовою.

Жаргонні слова не мають лексичних відповідників у літературній мові, а можуть бути визначені лише через описову конструкцію. Використовуються слова із жаргону музикантів (*тусовка, розкрутити*), молодіжного жаргону (*прикол, розслабуха*), жаргону військових (*дух, дембель, батя, салага*), кримінального жаргону (*зек, пахан, розколовся*), жаргону наркоманів (*наркота, ломка, ширка*). Вхідження жаргонної лексики у стиль газет зумовлене насамперед її експресивністю, прагненням журналіста яскраво викласти думку, загострити увагу читача на пев-

них реаліях суспільного й політичного життя. Наведемо деякі приклади використання жаргонізмів у газетах Дніпропетровська: *Тут Олександрю дуже згодився набутий досвід у роботі нескорених патріотів, коли він з пацанами розклеював листівки, в полі обривав електронний зв'язок, що з'єднував німецькі об'єкти* (Вет.П, 15.01.11); *Спочатку він слушно звернув увагу делегата УСФА на дії наших фанів* (НМ, 11.10.09); *На щастя, фарт не покинув збірну України після невдачі Шевченка* (НМ, 11.10.09); *Команду Славена Біліча принизили по повній* (НМ, 11.10.09); *Словом, почалося тертя* (З, 15.01.11).

Журналісти нерідко для своїх статей обирають насамперед лексику розмовної мови, бо вона має великий потенціал виражальних засобів, дає необхідний експресивний ефект, робить текст конструктивним [3, с. 66]. Такі елементи розвивають межі між «серйозними» стилями та розмовно-побутовими типами мовлення. Розмовна лексика надає повідомленню виразності, образності, емоційного забарвлення, тому й приваблює працівників ЗМІ. Іноді доцільне, свідоме використання елементів розмовно-побутового стилю, підпорядковане меті висловлювання, сприймається як цілком природне урізноманітнення мови, щоб краще та переконливіше розкрити певну думку. Головне, щоб такий словесний матеріал не став нормою мови преси. Просторічні, розмовні лексичні одиниці та синтаксичні конструкції знаходимо і в дніпропетровських газетах: *Якщо брати кредит, то це обов'язково відіб'ється на ціні й до того недешевого хліба* (З, 18.01.11); *А це завжди влітає у досить солідну копійку* (З, 18.01.11); *А це, будемо називати речі своїми іменами, окреме явище, яке цікаве не лише селянам, а й жителям міст* (З, 15.01.11); *Пенсійна реформа – дуже чутлива* (З, 15.01.11); *Її представники спромоглися заткнути за пояс усіх своїх конкурентів* (НМ, 17.04.09); *Автомобіль мав піти на сплату боргу* (НМ, 19.01.11); *Вони отримали похоронку...* (Вет.П, 15.01.11); *Привітати старожительку району приїхали голова районної ради Віктор Куліковський, заступник голови райдержадміністрації Олександр Трофимюк, сільський голова Миколаївки Наталя Лисенко* (Вет.П, 15.01.11); *Інколи скаржаться на болячки та забудькуватість* (Вет.П, 15.01.11); *Всі своїм вухам не повірили* (Вет.П, 15.01.11); *Майстри-кулінари випікали обрядові короваї, пиріжки та іншу смакоту на фестивалі хліба* (НМ, 02.07.10).

Отже, сфера сучасних українських засобів масової інформації засвідчує: мова живе, розвивається, і завдання небайдужих до її долі всіх громадян України, а особливо журналістів, дбати, щоб мова зберігала свої національно-культурні риси. А от акули пера мусять мати тонке мовне чуття, розуміти, що треба, а чого не варто пускати в інформаційний світ. Та й загалом, усім носіям української мови необхідно частіше заглядати у словник, аби в повному обсязі використовувати те словесне багатство, яке має наша мова. І пам'ятати: мова – це не лише засіб спілкування, а й національний скарб, збереження державності країни, особливий чинник формування нації.

Бібліографічні посилання

1. **Антисуржик** / за ред. О. Сербенської. – Л. : Світ, 1994. – 149 с.
2. **Костомаров В. Г.** Языковой вкус эпохи: из наблюдений над языковой практикой масс-медиа / В. Г. Костомаров. – М. : Златоуст, 1994. – 320 с.
3. **Линник Н.** Вживання зниженої лексики у мові друкованих засобів масової інформації та її вплив на норми літературної мови / Н. Линник. – Режим доступу : www.pbuv.gov.ua.
4. **Літературознавчий словник-довідник** / за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва. – К. : Академія, 1997. – С. 670–671.

5. Нікітіна Н. Українська мова на телебаченні / Н. Нікітіна // Дивослово. – 2004. – № 12. – С. 4–6.

Джерела фактичного матеріалу

ВП – газета «Вісті Придніпров'я»
Вет.П – «Ветеран Придніпров'я» (додаток до газети «Зоря»)
З – газета «Зоря»
НМ – газета «Наше місто»

Надійшла до редколегії 31.05.11

УДК 811.161.2'37

М. Г. Зеленцова

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

СЕМАНТИЧНИЙ ПРОСТІР КОНЦЕПТУ «МЕНЕДЖМЕНТ ЗНАНЬ»

Розглянуто проблему семантичної структури концепту – однієї із найактуальніших проблем когнітивної лінгвістики. Виконано семантичний аналіз понять, які входять до семантичного простору концепту «менеджмент знань». Визначено особливості їх семантики.

Ключові слова: концепт, семантика, семантико-когнітивний підхід, менеджмент знань.

Рассмотрена проблема семантической структуры концепта – одной из самых актуальных проблем когнитивной лингвистики. Проведен семантический анализ понятий, которые входят в семантическое пространство концепта «менеджмент знаний». Определены особенности их семантики.

Ключевые слова: концепт, семантика, семантико-когнитивный подход, менеджмент знаний.

The article considers the problem of semantic structure of a concept as one of the most important problem of cognitive linguistics. The semantic analysis of notions which describe the concept "Knowledge management" is conducted. The peculiarities of their semantics are determined.

Keywords: concept, semantics, semantic-cognitive approach, Knowledge management.

За свідченням З. Попової та Й. Стерніна, «когнітивна лінгвістика – це лінгвістичний напрям, що активно розвивається, визначаючи обличчя сучасної світової лінгвістичної науки» [12, с. 3]. Одними із центральних предметів її дослідження є когнітивна семантика та концепти, з допомогою яких відбувається модулювання світу. Феномен концепту набув поширення та став, треба сказати, «модним і навіть «ласим» об'єктом вивчення» в сучасних наукових розвідках [12, с. 45]. Розуміння концептів досить варіативне в сучасній лінгвістиці. Так, наприклад, існує кілька підходів до інтерпретації концепту, що докладно розглянуті у працях М. Агієнка, В. Іващенко, В. Карасика, О. Клименко, Т. Космеди, С. Нікітіної, О. Мальцевої, М. Піменової та ін. Класичне тлумачення концепту розробила О. Кубрякова: «Концепт – термін, що служить поясненню одиниць ментальних і психічних ресурсів нашої свідомості й тієї інформаційної структури, що відображають знання й досвід людини...» [8, с. 90].

На думку науковців О. Бабушкіна, З. Попової та Й. Стерніна, ідеальна сутність концепту розглядається з точки зору семантико-когнітивного підходу, тому що він матеріально втілюється в конкретних словах мови, оскільки «у самому слові так, як і в його вербальній дефініції, фіксуються результати когнітивних зу-